

Abstrakt

Práca sa zaoberá turkickými výpožičkami v slovenčine. Skúma ich v rámci kontaktovej lingvistiky a popisuje, k akému typu jazykového kontaktu dochádzalo. Tejto problematike je venovaná teoretická časť práce, ktorá špecifikuje druhy jazykových výpožičiek naprieč jazykmi. Práca kladie dôraz aj na systematiku turkických jazykov. Rozlišuje, v akom historickom období prenikli výpožičky do slovenčiny, prípadne do praslovančiny.

K prvej fáze kontaktov dochádzalo ešte v období pravlasti Slovanov, kedy do slovančiny prenikla spoločná časť turkického lexika. Ďalej už Slovania v Karpatskej oblasti prichádzali s turkickými kmeňmi do styku počas Avarského kaganátu. Významný podiel na šírení turkickej slovnej zásoby mala maďarčina, ktorá v sebe obsahovala turkický substrát už pred príchodom do Podunajskej nížiny. Ďalšou fázou kontaktu bola prítomnosť turkických kmeňov v stredovekom Uhorsku. V malej miere sa na prenose turkizmov podieľala aj valašská kolonizácia (ukrajinské a rumunské obyvateľstvo). tureckého etnika došlo počas 150-tich rokov osmanskej expanzie, keď boli časti južného Slovenska začlenené priamo do Osmanského sultanátu.

Práca preto sleduje aj rolu transferenčných jazykov, keď prostredníctvom osmanskej turečtiny prenikali do lexiky slová perzského či arabského pôvodu. Rovnako pozoruhodná je i rola juhoslovanských jazykov alebo maďarčiny ako sprostredkovateľského jazyka.

Práca sa opiera o historické materiály, Historický slovník slovenského jazyka a Slovník slovenských nárečí (mnoho turkizmov sa zachovalo v dialektoch). Definuje pojem turkizmus. Venuje sa aj kultúrnym konotáciám slova *Turek* alebo *Tatár* (sémantika, frazeológia, ľudová tvorba). Všíma si prítomnosť turkického elementu v toponymii i antroponymii.